

ADVIESNOTA voor burgemeester en wethouders

Openbare besluitenlijst

Zaaknummer: 27883-2023

Medewerker	:	Klaas-Jan Ritzema
Team	:	Maatschappelijke Ontwikkelingen
Datum	:	22 augustus 2023
Portefeuillehouder	:	wethouder J. Compagner

<p>BIJLAGEN:</p> <p>☒ Plan van aanpak GALA Olst-Wijhe 2024-2026, zaaknummer 27841-2023, ☒ Gezond Actief Leven akkoord, zaaknummer 27841-2023, ☒ GALA gemeentebeeld, zaaknummer 27841-2023, ☒ Raadsvoorstel, zaaknummer 27883-2023,</p>
<p>AFSTEMMING MET</p> <p>☒ Coördinator Maatschappelijke Ontwikkelingen ☒ Team Bedrijfsvoering (financiën)</p>
<p>☒ Actief openbaar ☐ Niet actief openbaar ☐ Actief openbaar, eerst contact met steller van deze adviesnota</p>
<p>ONDERWERP Plan van aanpak GALA 2024-2026</p>

BESLUIT burgemeester en wethouders

- Instemmen met het Plan van aanpak GALA 2024-2026 en deze ter vaststelling voorleggen aan de gemeenteraad.

SAMENVATTING

Het plan van aanpak voor het Gezond Actief Leven Akkoord (GALA) is de integrale lokale aanpak voor gezondheid, preventie en het versterken van de sociale basis. Met dit plan van aanpak kan een aanvraag worden ingediend voor de middelen uit de Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026 (brede SPUK). Het plan van aanpak vervangt de lokale nota gezondheidsbeleid die een looptijd had tot en met 2022 en wordt daarom ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad.

INLEIDING

Op vrijdag 3 februari 2023 is het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) ondertekend door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), GGD GHOR, Zorgverzekeraars Nederland (ZN) en VWS. In het GALA zijn gezamenlijk afspraken gemaakt op het gebied van gezondheid en welbevinden.

Om hier uitvoering aan te geven is een brede Specifieke Uitkering (brede SPUK) opgesteld, waarin financiële middelen beschikbaar worden gesteld voor 15 onderdelen die vallen binnen sport en bewegen, gezondheid en de sociale basis. In het besluit van 28 maart 2023 is door het college gekozen om alle onderdelen van de brede SPUK aan te vragen om een breed scala aan activiteiten voor het bevorderen van sport en bewegen, gezondheid, versterken sociale basis en preventie te kunnen inzetten. Om voor de periode van 2024-2026 ook aanspraak te kunnen maken op deze middelen dienen gemeenten voor 1 oktober 2023 een integraal plan van aanpak op te leveren voor de onderdelen binnen de brede SPUK. In dit plan van aanpak staat beschreven wat de huidige stand van zaken is in Olst-Wijhe op verschillende leefgebieden van inwoners aan de hand van de meest actuele data, waar onze uitdagingen liggen en op welke doelgroepen we focus gaan aanbrengen. Ook staat beschreven hoe we vorm willen geven aan de verschillende onderdelen binnen het GALA, wat onze doelen zijn en bijbehorende acties die we willen uitvoeren.

BEOOGD RESULTAAT

In te stemmen met het plan van aanpak en de gemeenteraad voorstellen om het plan van aanpak GALA vast te stellen.

KADER

Gezond en Actief Leven Akkoord

Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026 (brede SPUK)

ARGUMENTEN

Aanvragen van de middelen uit de regeling brede SPUK

De financiële middelen die wij hebben aangevraagd middels de SPUK-regeling maken het (mede) mogelijk om onze doelen op het brede vlak van gezondheid en sociaal welbevinden te realiseren met een integrale aanpak. De 15 onderdelen passen binnen onze inzet op de domeinen sport, gezondheid, sociale basis en leefomgeving. Voorwaarde voor het aanvragen van deze middelen voor de periode 2024-2026 is het indienen van het plan van aanpak voor de verschillende onderdelen.

Gezondheidssituatie Olst-Wijhe

De huidige gezondheid van de inwoners van Olst-Wijhe vraagt om meer aandacht voor gezondheid en preventie. Uit het GALA gemeentebestuur en het IZA Regiobestuur blijkt dat we in Olst-Wijhe te maken hebben met een toenemende vergrijzing. Onze inwoners worden steeds ouder en dit gaat gepaard met meer klachten en een hogere zorgvraag. Daarnaast hebben we te maken met relatief hoge en een toenemend aantal inwoners die te maken hebben met eenzaamheid en overgewicht. Ook zien we een daling in de cijfers als het gaat om een gezonde leefstijl en mentale gezondheid. Dit vraagt een gerichte aanpak en het plan van aanpak vormt hiervoor de basis.

Integrale aanpak gezondheid en preventie

Het plan van aanpak bestaat uit een aantal hoofdthema's en onderdelen. Dit zijn:

Sport en bewegen

Lokaal Sportakkoord, Brede Regeling Combinatiefunctie.

Gezondheid en Sociale basis

Terugdringen Gezondheidsachterstanden, Kansrijke Start, Mentale Gezondheid, Aanpak overgewicht en obesitas, Valpreventie, Leefomgeving, Opgroeien in een Kansrijke Omgeving & Vroegsignalering, Alcoholproblematiek, Versterken sociale basis, Mantelzorg, Eén tegen Eenzaamheid en Welzijn op recept.

Ondersteunende onderdelen

Versterking kennis- en adviesfunctie GGD, Coördinatiekosten regionale aanpak preventie.

Het plan van aanpak is onze integrale aanpak op het gebied van sport en bewegen, gezondheid, preventie en het versterken van de sociale basis. Voor het hoofdthema sport en bewegen is het Sport- en beweegakkoord al vastgesteld door het college. Het plan van aanpak GALA vervangt de Nota lokaal gezondheidsbeleid die een looptijd had tot en met 2022. Binnen het plan van aanpak werken we, aan de hand van de beleidslijnen 'Gezond opgroeien', 'Gezond leven' en 'Gezond ouder worden', integraal samen aan de diverse gezondheidsthema's en zetten we meer dan in het verleden in op preventie.

DRAAGVLAK

In de reguliere gesprekken met partners is het GALA besproken, in deze gesprekken is er input geleverd aan het plan van aanpak. Intensieve participatie van inwoners en partners zal plaatsvinden binnen het proces van het opstellen van de sociale toekomstvisie, waarvan dit plan van aanpak onderdeel uit zal maken. We houden er rekening mee dat hierdoor nog aanpassingen gemaakt zullen worden binnen de sociale toekomstvisie en de uitwerking en uitvoering van het plan van aanpak.

Intern hebben we op een integrale manier samengewerkt aan het opstellen van het plan van aanpak, zodat er een goede verbinding plaats heeft gevonden tussen de diverse beleidsvelden.

Het plan van aanpak is gepresenteerd aan de Adviesraad Samenleving waarbij inhoudelijke vragen ter plekke zijn beantwoord. De adviesraad heeft aangegeven nu geen advies uit te brengen maar dit te doen bij de Sociale Toekomstvisie. Deze keuze is gemaakt omdat er binnen de Sociale Toekomstvisie verder zal worden ingegaan op de lijnen die zijn uitgezet vanuit het GALA. Ook speelt de beperkte tijd in de zomerperiode een rol bij de keuze om niet te adviseren op dit stuk.

DUURZAAMHEID

n.v.t.

RISICO'S (financieel/juridisch)

De middelen die gepaard gaan met de Brede SPUK zijn voor het grootste deel niet structureel.

Verschillende onderdelen kennen een looptijd tot en met 2025 of 2026. Dit zorgt voor belemmeringen en zorgen over het opzetten van initiatieven en de borging hiervan. Ook is merkbaar dat partners voorzichtig zijn met het inzetten op verandering als niet bekend is of de middelen structureel worden gemaakt, dit bemoeilijkt de samenwerking. Daarbij is er aandacht nodig voor de capaciteit bij zowel gemeente als uitvoeringpartners om de plannen uit te kunnen voeren en de doelen te kunnen realiseren.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Voor uitvoering van de plannen zoals beschreven in het GALA zijn specifieke uitkeringen (SPUK) beschikbaar gesteld. Er worden geen extra aanvullende middelen naast de SPUK ingezet. De te ontvangen SPUK-middelen zijn verwerkt in de meerjarenbegroting. De middelen die gepaard gaan met de Brede SPUK zijn voor een deel niet structureel. Verschillende onderdelen kennen een looptijd tot en met 2025 of 2026. VNG en VWS gaan in 2024 met elkaar in overleg om te bepalen wat het wegvallen van middelen betekent voor de in gang gezette beweging en het behalen van de doelen. Hierbij speelt de landelijke, regionale en lokale monitoring een belangrijke rol. Er wordt tijdig afgesproken of de middelen in de SPUK die structureel beschikbaar zijn, na 2025 worden ondergebracht in een (volgende) SPUK of dat een andere financieringsconstructie de voorkeur verdient.

Vanuit de Brede SPUK zijn ook middelen ontvangen in 2023. Samen met partners wordt gekeken naar de besteding van deze middelen. Vanwege de korte voorbereidingstijd bestaat hier het risico dat deze middelen niet volledig worden besteed en dat een deel van de middelen voor 2023 moet worden terug betaald. Per onderdeel uit de brede SPUK mag twintig procent van de middelen uit 2023 worden doorgeschoven naar 2024.

AANPAK/UITVOERING

Het plan van aanpak vervangt de Nota lokaal gezondheidsbeleid en zal daarom na instemming door het college ter vaststelling worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Na behandeling in het college wordt het plan als concept gedeeld met partners in het voorliggend veld, zodat de vertaalslag naar de uitvoering kan worden gestart. Hiervoor gaan we met partners in gesprek zodat de plannen verder kunnen worden geconcretiseerd.

Het plan van aanpak wordt voor 30 september ingediend bij het ondersteuningsteam van de VNG. De VNG toetst het plan van aanpak en brengt hierover een advies uit. Het plan van aanpak moet vervolgens, met een positief advies van de VNG, voor 31 oktober definitief worden ingediend als onderdeel van de aanvraag voor de middelen uit de Brede SPUK. Mogelijk leidt het advies van de VNG nog tot bijstelling van het plan van aanpak. Eventuele wijzigingen worden voorgelegd aan het college. Met het oog op het tijdig indienen wordt de raad gevraagd het college hiervoor te delegeren. Dit is opgenomen in het raadsbesluit.

Monitoring en evaluatie is essentieel om te kunnen bepalen in hoeverre de afspraken in het akkoord in de lokale en regionale praktijk worden uitgevoerd en welk effect ze hebben. We monitoren op de inzet van gemeente en partners, op (regionale) samenwerking en gezondheidseffecten. Hiermee leveren we tevens een bijdrage aan de landelijke monitoring in het kader van het realiseren van de doelen uit het GALA en de structurele borging van activiteiten en financiële middelen.

Het plan van aanpak biedt, met name op het onderdeel 'gezondheid en preventie', bouwstenen voor de nog op te stellen sociale toekomstvisie. Binnen het proces van het opstellen van de sociale toekomstvisie vindt uitgebreide participatie van inwoners en partners plaats, waardoor er nog aanscherping van of wijzigingen in het plan van aanpak mogelijk zijn. Monitoring en evaluatie krijgen in deze sociale toekomstvisie ook een plek.